

Ude skole i Hørup

Indhold

- / Formålet med forundersøgelsen
- / Deltagere
- / Udeskole definition og kvaliteter
- / Forundersøgelses spørgsmål og tilgang
 - / Tilgang
 - / Designproces og designmetoder
 - / Udeskole – indsigter og potentialer
 - 1: Et helt skoleliv
 - 2: Tværfaglighed
 - 3: Udeskole definition
 - 4: Oplevelsesstedet
 - 5: Tilegnelse vs. Deltagelse
 - 6: Legende og eksperimenterende undervisning
- / Udeområde - indsigter og potentialer
 - 7: Ude mellemrum
 - 8: Høj/lav intensitets områder
 - 9: Vind og vejr
- / Potentiale oversigt

- / Hørups udeskole model og den videre proces
- / Litteraturhenvisninger

Formålet med forundersøgelsen

Udeskole i Hørup

Forundersøgelse

2022

Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

Hørup Centralskole i Sønderborg kommune har praktiseret udeskole i 6 år, og har et ønske om at understøtte deres koncept yderligere. Skolen er placeret med adgang til et stort udeområde med græsarealer, skov og sø, samt flere asfalterede områder med boldbure, fodboldmål og basketballnet. Disse områder er ikke blevet vedligeholdt i flere år, og fremstår faldefærdige og uinspirerede.

På trods af at skolen råder over et stort udeareal, er området tæt omkring skolen ikke medarbejdernes første valg, når der praktiseres udeskole aktiviteter. I stedet prioriterer man at tage væk fra skolen og besøge natur i kommunen, flytte undervisningen til den lokale spejderhytte eller tage til Sønderborg og opleve museer o.l. Skolens område er for nuværende undefineret og bart, og kræver et stort arbejde af den enkelte medarbejder, at planlægge og udfolde udeskole.

Formålet med denne forundersøgelse er at afdekke muligheder og potentialer for at nytænke og udvikle Hørup Centralskoles udendørsområder, så de støtter op om skolens vision, om at

være udeskole og derigennem styrke børnenes udvikling og læring ved aktivering af udelivets muligheder. Ønsket er at udeområdet skal favne alle skolens elever fra 0.-10. klasse samt specialklasser. Desuden ønsker skolen at borgere i og omkring Hørup, skal have bedre mulighed og lyst til at få glæde af skolens udeområde.

Forundersøgelsen er udarbejdet mellem september-februar 2021-2022 og udført af Designskolen Kolding i samarbejde med Sønderborg kommunes afdeling for børn, uddannelse og sundhed. Ansatte ved Designskolen Kolding har i ovenstående periode besøgt Hørup Centralskole flere gange og deltaget i skolens dagligdag og indsamlet viden om udeskole og skoles udeområder.

Deltagere

Hørup Centralskole:
Skoleleder Lotte Christensen, samt
medarbejdere, elever og forældre

Sønderborg Kommune:
Børn, Uddannelse & Sundhed v.
Johanne Berg Westergaard m.fl.

Designskolen Kolding, LAB for Leg & Design:
Senior designer Pia Schytz
Forskningsassistent Astrid Lasthein Lehrmann
Adjunkt og studieretningsansvarlig Karen Feder
Industrielt design studerende Nanna Arnum Sandal

Udeskole definition & kvaliteter

Udeskole er blevet en populær metode til at undervise elever og en undervisningsform anvendt i endnu højere grad efter coronavirusset indtog Danmark, og undervisningen måtte flyttes ud af klasselokalerne.

Udeskole har flere definitioner med det fælles træk at udeskole flytter undervisningen ud af klasselokalet, men der er forskelle i længden af definitioner og hvad man specifikt lægger vægt på. Følgende citat omfavner både en definition af udeskole, og de kvaliteter undervisningsformen rummer.

”Udeskole er en undervisningsmetode, hvor skolen åbner sig mod det omgivende samfund og inddrager naturen, kulturen og samfundet i skoledagen. Udeskole er en integreret del af et sammenhængende undervisningsforløb, hvor dele af undervisningen flyttes ud i nærmiljøet, med udgangspunkt i faglige mål og med regelmæssige aktiviteter både ude og inde. Udeskole bidrager til, at eleverne gennem krop og sanser får personlige og konkrete erfaringer med fagenes fænomener, metoder, perspektiver og

anvendelse. Der lægges vægt på kreativitet samt undersøgende og praktisk arbejde” (Hald, 2020, s. 17).

Ifølge litteraturen kan udeskole have flere gavnlige effekter på børns trivsel og højne skoleelevers kognitive, sociale og fysiske evner. Udeskole er en måde hvorpå elever kan lære at forstå det samfund de omgiver sig med, og dermed en måde at gøre læringen relevant og række længere ud i fremtiden (Bølling, 2019; Barfod & Daugbjerg, 2018). Det kræver dog et stort planlægningsarbejde for undervisere at afholde udeskole, da man ikke blot kan rykke undervisning ud af klasselokalet eller væk fra skolen og undervise som vanligt. Ifølge Barfod og Daugbjerg (2018) bør lærere variere tilgange til undervisning, dels for at udeskolens potentialer kan indfries, og for at imødekommende pludselige ændringer (f.eks. Vejrforhold, et punkteret cykeldæk e.l.) som kan forekomme, når undervisningen flyttes væk fra klasselokalet og er af mere praktisk karakter.

Elevers motivation for at lære kan desuden styrkes gennem udeskole, fordi deres nysgerrighed vækkes, undervisningen bliver meningsfuld og det at indgå i et fællesskab, kan give elever et tilhørsforhold, som ikke alle oplever i hverdagen. Disse dele sker dog ikke blot af sig selv, men afhænger af måden lærere og pædagoger arbejder med udeskole (Bærenholt, 2020a). Udeskole kan desuden skabe andre og flere deltagelsesmuligheder for elever med og uden særlige undervisningsbehov, fordi det bliver muligt at lade kompetencer komme i spil, som normalt vil forstyrre i et stillesiddende klasselokale (Bærenholdt, 2020b)

Udeskole er ikke et nyt fænomen i en dansk kontekst. Udeskolebevægelsen i Danmark har siden 1999 haft en platform med aktiviteter og ideer til undervisning udendørs (Skoven i Skolen & udeskole.dk, u.å.). Udeskole er desuden blevet udbredt indenfor dansk forskning, bl.a. gennem et større forskningsprojekt "TEACHOUT" placeret på Institut for Idræt og Ernæring ved Københavns Universitet og finansieret af Trygfonden fra 2013-2017. Projektet omfatter fire Ph.D'ere om henholdsvis; elevers fysiske aktivitet, elevers læringsprocesser, elevers sociale relationer og læreres undervisning og didaktik. Desuden påbegyndtes et udviklingsarbejde af Undervisningsministeriet og Miljøministeriet "Udvikling af Udeskole (UaU)", med et ønske om at skabe et praksisnært grundlag for udeskole som undervisningsmetode (Ejbye-Ernst & Bentsen, 2018).

Udeskole er altså et voksende fænomen både indenfor praksis og forskning, hvilket gør denne forundersøgelse ydermere relevant for en videre udbredelse af udeskole i Danmark.

Forundersøgelses spørgsmål & tilgang

FORUNDERSØGELSEN VAR EN BØRNECENTRERET KVALITATIV UDFORSKNING, SOM TOG UDGANGSPUNKT I EN DESIGNANTROPOLOGISK TILGANG. VI SØGTE SVAR PÅ FØLGENDE SPØRGSMÅL OG ANVENDTE DIVERSE DESIGNMETODER TIL BESVARELSE HERAF:

1 Hvilke muligheder og potentialer findes der for at nytænke og udvikle Hørup Centralskoles udendørsområder, så de støtter op om skolens vision om at være udeskole?

2 Hvad er børnenes erfaringer og oplevelser af udeskole og udearealer?

3 Hvad er medarbejdernes erfaringer og oplevelser af udeskole og udeområdet til brug ved udeskole aktiviteter og hvilke ideer har de til nye områder?

TILGANG

Vi har taget udgangspunkt i en børnecenteret og design antropologisk tilgang. En design antropologisk tilgang med udgangspunkt i modellen: Design Anthropological Innovation Model (DAIM): Rehearsing the future, BInder, Halsem Clark & Brandt, 2010.

Exploratory inquiry: undersøgende og udforskende strategi uden en hypotese.

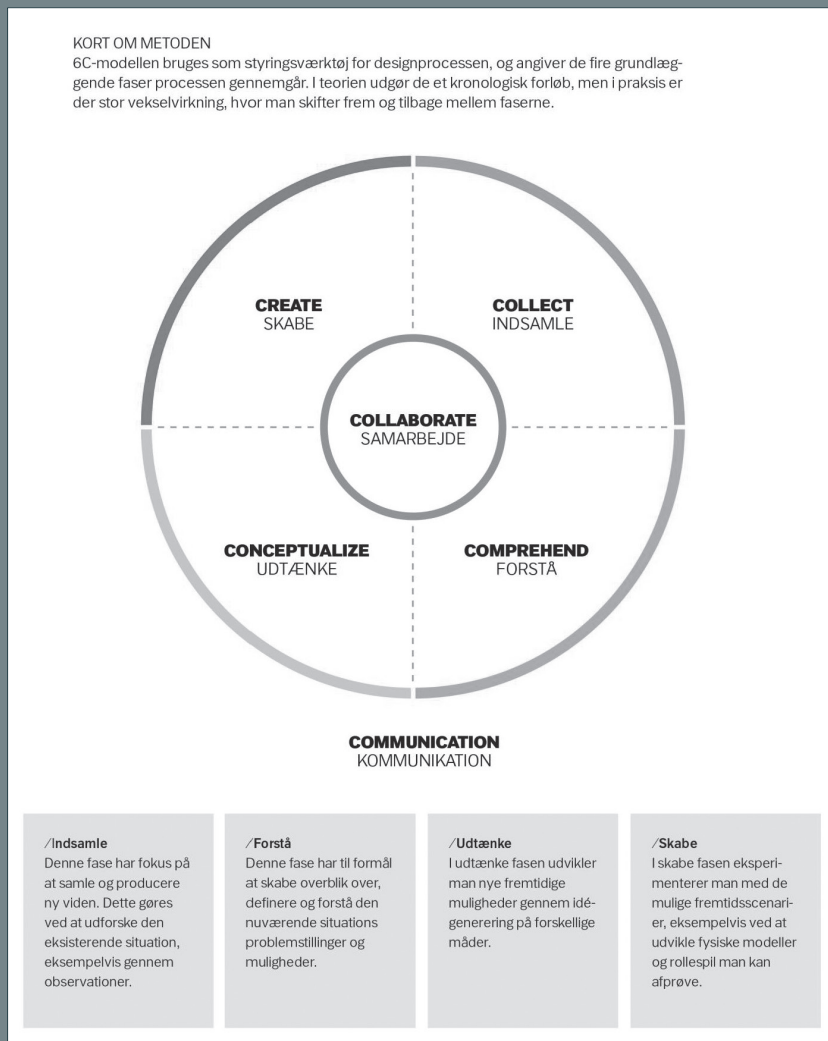
Sustained inquiry: engageret dialog mellem stakeholders og designteam, til at sikre projektet en meningsfuld retning.

Generative prototyping: en kontinuerlig sløjfe af iterationer, hvor problemstillingen ses ud fra en fornemmelse af hvordan man løser problemet.

I en børnecenteret tilgang udforskes børns oplevelser og perspektiver (Feder, 2019). Vi tilstræbte observation af og samvær med børnene, for at få indblik i deres oplevede hverdag. Anvendte designmetoder præsenteres i følgende afsnit og er forsøgt tilpasset børnenes forskellige aldersgrupper og udviklingstrin.

Designproces & designmetoder

Udeskole i Hørup Forundersøgelse 2022 Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

På Designskolen Kolding arbejdes der i 6C modellen udviklet af Gelting og Friis. Designmetoderne består af faserne: indsamle, forstå, udtænke, skabe og kommuniker.

Se link duktionsvideo:

<https://www.youtube.com/watch?v=rQcDr0fMLD4>.

Designprocessens faser har til formål at udforske og forstå et givent område, for at udvikle et

scenarie for fremtiden, som er, så vidt muligt, langsigtet og bæredygtigt. I denne forundersøgelse fokuseres der udelukkende på de første to faser: indsamle og forstå. Hertil knytter sig designmetoder, som kan anvendes i praksis med det formål at undersøge og udforske feltet indenfor Hørups udearealer og udeskole. Hver fase beskrives separat i følgende afsnit.

Guidet tour
med 3 piger
fra 2.klasse

INDSAMLE

Vi beskriver i det følgende forundersøgelsens første fase at indsamle, og de anvendte designmetoder vi brugte på feltbesøgene. Indsamling af viden om kontekst foregik både med skolens børn, medarbejdere, skolens leder og forældre. Metoderne anvendt ved hver målgruppe beskrives herunder.

BØRN

Guided tour: børnene viste os i grupper rundt på skolen og de områder, hvor de har haft udeskole aktiviteter, samt de steder de selv kan lide at tilbringe deres tid. Børnene tog billeder og videoer af områder. Metoden blev anvendt hos både indskoling, mellemtrin, udskoling og specialklasser.

Min oplevelse med udeskole: tegninger eller tekst om udeskole oplevelser, fortrinsvis de bedste udeskole oplevelser. Viser steder eller begivenheder de har oplevet ved udeskole. Anvendt hos indskoling, mellemtrin, udskoling og specialklasser.

Break up/love letter: 7. Klasse kunne vælge at skrive enten et kærlighedsbrev, hvor de erklærer deres kærlighed til udeskole og hvorfor, eller et brev hvor de slår op med udeskole. Denne designmetode blev anvendt som en måde at fange de ældre elever og få kortlagt de mere udtalte samt følelsesmæssige perspektiver på udeskole.

MEDARBEJDERE

Probe-kit: Selvreflekterende besvarelse af en række områder og oplevelser til at forstå udeskole på Hørup Centralskole fra medarbejdernes perspektiv samt de muligheder og udfordringer de oplever i forbindelse hermed.

Ryd forsiden: en fiktiv avisforside udarbejdet i grupper enten som voksen eller barn. Visualisering og mission for udeskole på Hørup Centralskole om 5 år med ubegrænset budget for at sætte fokus på potentialer og iboende perspektiver.

Mock-up: medarbejdergruppen blev inddelt i indskoling, mellemtrin, udskoling og special. Udarbejdelse af en fysisk model af udeskole på et udvalgt område på skolen for at konkretisere og udfolde potentialer yderligere.

SKOLELEDER OG FORÆLDRE

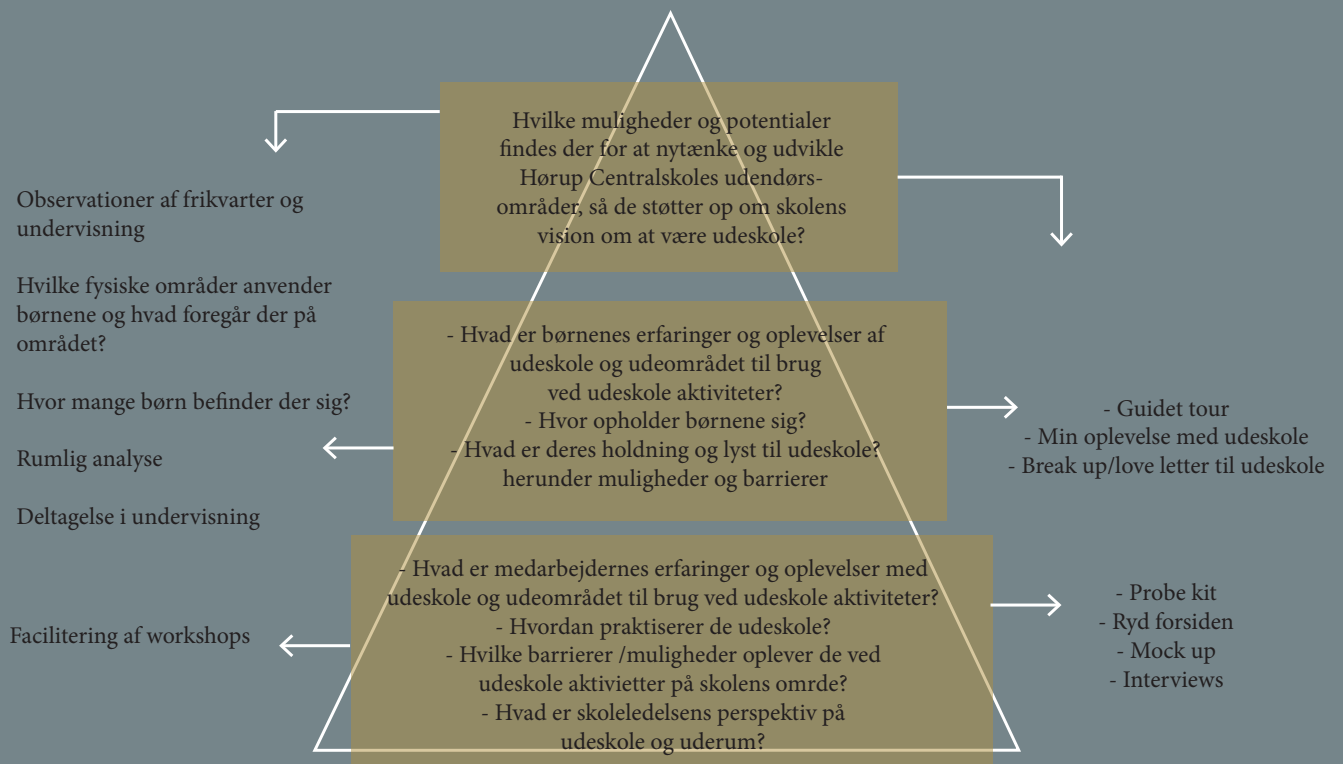
Interview: med skolens leder Lotte Christensen om skolens vision for udeskole samt udeområderne.

Interview med forældre om skolens udeområder og udeskole. Deres tanker og perspektiver herpå.

UDERUM

Hørups skoles uderum er blevet kortlagt ud fra observationer af frikvarterer og brug af områderne, materiale og overfladekortlægning samt skitser af rumlig form og skala.

SAMMENHÆNG MELLEM UNDERSØGELSESPØRGSMÅL OG METODER TIL VIDENSINDSAMLING

FORSTÅ

Efter at have indsamlet viden fra børn, medarbejdere, skoleleder samt forældre, bevægede vi os ind i projektets fase 2, nemlig at forstå. Faserne er ikke skarpt opdelt, men derimod en dynamisk proces, hvor vi indsamlede viden, forsøgte at forstå viden og gentog processen på ny og med nye deltagere.

Til at forstå al den indsamlede viden anvendte vi designmetoden *indsigter*. Indsigter synliggør vigtige og nogle gange uventede opdagelser i det indsamlede og analyserede materiale.

Indsigter opsamler den indsamlede viden i en given proces. Ved at præcisere indsigter kastes der nyt lys over et projekts udfordringer og muligheder. Indsigterne gav anledning til et muligt potentiale for videre udvikling, der kan anvendes til et fremtidigt overblik og efterfølgende ideudviklingsfase.

Indsigter og potentialer er blevet inddelt i to overordnede grupperinger med dertilhørende undergrupperinger og præsenteres i det følgende.

Indsigter & potentialer for udeskole

ET HELT SKOLELIV

TVÆRFAGLIGHED

UDESKOLE DEFINITION

OPLEVELSESSTEDET

TILEGNELSE VS. DELTAGELSE

LEGENDE OG EKSPERIMENTERENDE
UNDERVISNING

Indsigt 1/ Et helt skoleliv

”Jeg synes udeskole er meget indenfor”
Elev i udskoling

7. kl udeskole lektion
januar 2022

Udeskole har tidsmæssigt og tilgangsmæssigt meget forskellige måder at blive brugt på. Indskoling har udeskole 1 hel dag om ugen, og fokuserer på at undervisningen har et eksperimenterende og socialt fokus. Udeskole anvendes som et rum til at udvikle børns relationelle og sociale kompetencer.

Når børnene bevæger sig fra indskoling til mellemtrin, sættes udeskole ned til at være en halv dag, og fra mellemtrin til udskoling sættes der endnu mindre tid af til udeskole, blot 2 timer ugentligt. Elever fra mellemtrin fortæller, at de savner at have flere timer til fordybelse i udeskole, som de havde i indskoling. Foruden færre timer til udeskole i udskoling, er fokus mindre

på sociale og relationelle kompetencer, og i stedet på et højt fagligt fokus, da de ældre årgange forberedes til eksamen og derfor har læringsmål, som skal opfyldes.

Udeskole er udfordret især ved udskoling, grundet stramme rammer for målopfyldelse, og det kan have betydning for om eleverne oplever at udeskole er meningsfuldt. Desuden er udeskole præget af at blive håndteret og udført forskelligt mellem klassetrin, og er ikke etableret som et sammenhængende forløb med en progression i 10 års skoleliv.

Potentialer/ Et helt skoleliv

Medarbejdere og ledelse bør i fællesskab definere sammenhænge i udeskole mellem hvert klassetrin, da det vil skabe et fælles grundlag at arbejde ud fra og tydeliggøre hvordan skolen i samlet flok taler ind i samme mål.

Kombiner elever på tværs af klassetrin i udeskole, da det kan skabe en synergi for hele skolen. De store elever kan hjælpe de små, og fællesskab på tværs af klassetrin kan styrkes og samtidig øge tilhørsforholdet og den individuelle selvfølelse.

Skolen bør etablere målkriterier for udeskole, som tilgodeser det hele barns udvikling gennem alle klassetrin, hvor udeskolens kvaliteter og formål ligestilles med eksisterende faglige læringsmål.

Forsøg at sætte mere tid af til udeskole i mellemtrin og udskoling, da det kan have gavnlig effekt på elevers psykosociale velvære. Bølling, Niclasen, Bentsen og Nielsen (2019) skriver at eksponering for udeskole i 2-7 timer ugentligt, har en effekt på elevers oplevede velvære og trivsel.

Hvordan skaber vi en bedre skoledag – ifølge børnene?

Ifølge børnene ville det gøre skolen endnu bedre, hvis ...

- Der var bedre udeområder, hvor man kunne hænge ud
- Man var mere sammen på tværs af klasser
- Man var ude af huset på tur, f.eks. på lejrskole
- Der var mere fokus på et godt sammenhold i klassen
- Man lavede flere kreative ting
- Man var mere aktiv i undervisningen

*Det gode børneliv, 2021
Mandag morgen og Lego Fonden*

Indsigt 2/ Udeskole definition

“Mange forældre, inklusiv mig selv, har haft svært ved at finde ud af, jamen hvad er det overhovedet er man laver i udeskole, andet end lige at lave bål. Altså hvad er formålet med, at vi går ud i dag, hvad er det for nogle fag vi inddrager, og hvad skulle de gerne få ud af det? For det kan børnene ikke forklare når de kommer hjem, de siger: vi har bare haft bål”

Forælder til børn i 2. og 6. klasse

Udeskole praktiseres uden en fælles definition og vision på skolen. Det viste sig gennem forskellige forståelser af begrebet “udeskole”, som spænder vidt hos medarbejderne på skolen. Medarbejderne blev bedt om at vælge et nyt ord eller betegnelse for udeskole, og var inddelt i grupper efter undervisningstilhør; henholdsvis specialtrin, indskoling, mellemtrin og udskoling. Specialtrin valgte “opdagelsesrejsende”, fordi udeskole hos dem bruges som en måde at styrke sociale, personlige og relationelle kompetencer. I indskoling blev ordet “livsduelighed”, da man på lignende måde som specialtrin ønsker at styrke faglige såvel som relationelle og sociale kompetencer.

I mellemtrin brugte man ordet “fokustid”, da udeskole bruges til at fokusere på et givent emne og have mulighed for at belyse det fra flere vinkler. I udskoling blev udeskole i stedet kaldt

“fag onsdage” med fokus på fagligt indhold og udbytte heraf.

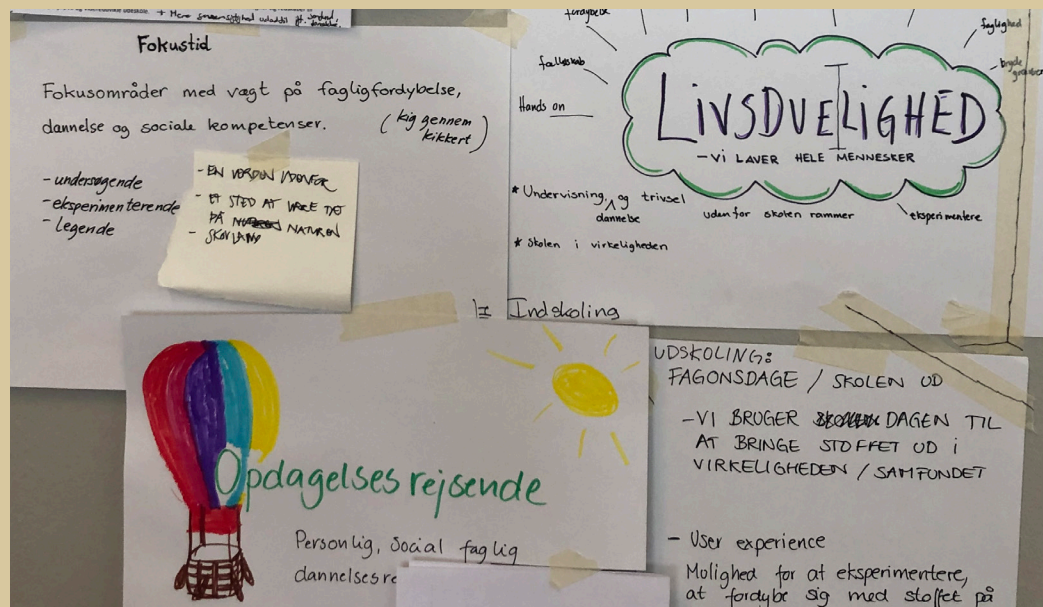
Desuden har forældre til børn på skolen, i nogle tilfælde svært ved at finde ud af hvad deres børn laver til udeskole og dens overordnede vision:

Eleverne på skolen har egne forståelser af udeskole, som i høj grad handler om at lave noget andet og anderledes end man plejer i den traditionelle undervisning:

“Forskellen med udeskole er, at vi laver noget lidt mere spændende, sådan noget der ikke er normal skole, hvor vi ikke bare sidder, men laver forskellige ting som egentlig er ret sjovt... men nogen gange kan det godt være lidt kedeligt. F.eks. jeg er ikke så god til at sidde stille, jeg vil gerne ud og lave noget, men nogen gange når vi laver noget i grupper er det okay”.

Elev, 5. klasse)

Potentialer/ Udeskole definition

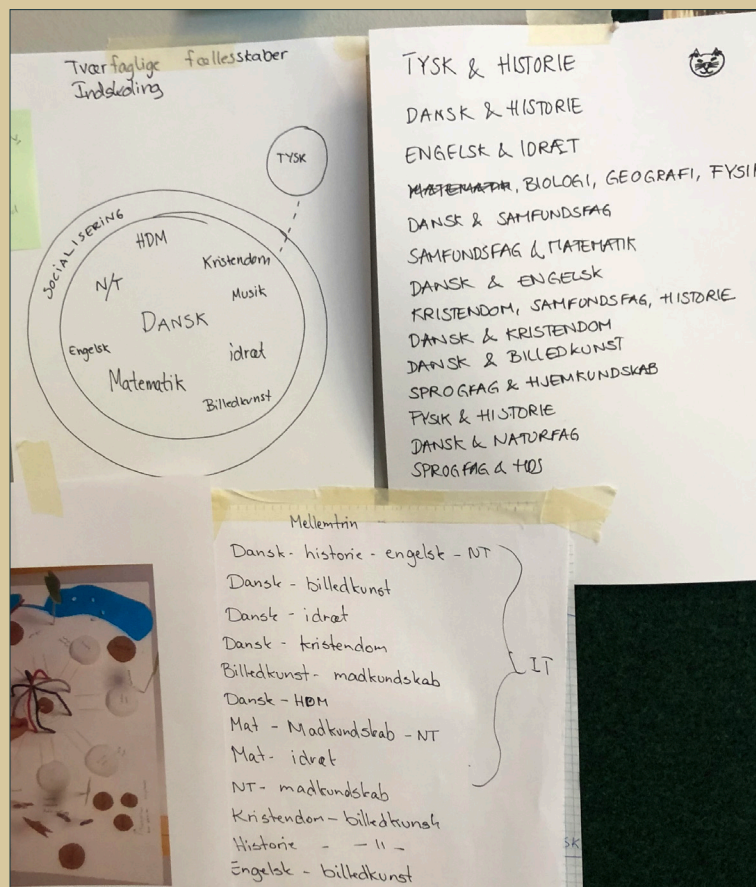

Beskrivelse af udeskole for special, ind, mellemtrin og udskoling

Definer i fællesskab på overordnet plan en vision om, hvad skolen vil med udeskole, så det nemmere kan kommunikeres mellem medarbejdere, elever, forældre og eksternt.

En fælles vision kan styrke relevansen og skabe transparens mellem medarbejdere imellem, så alle "padler i samme retning", og blive mere bevidste om læringsmål med udeskole, således udeskole bliver fagligt relevant for alle klassetrin.

Indsigt 3/ Tværfaglighed

I udeskole anvendes tværfaglige fællesskaber indenfor hvert klassetrin, hvor lærere fra forskellige fag mødes og skaber et forløb sammen. Det åbner for en stærk oplevelsesorienteret tilgang for eleverne, hvor et emne belyses ud fra flere faglige traditioner. Desuden øges emnets relevans for både elever og undervisere, fordi det muliggør at den enkelte lærer, kan fokusere på netop det emne eller interessefelt, som de brænder særligt for.

Det tværfaglige samarbejde frigiver flere ressourcer til at praktisere udeskole og skaber bedre og mere fleksible samarbejder mellem undervisere.

Potentialer/ Tværfaglighed

Arbejd videre med den overordnede struktur for tværfaglighed, som skolen allerede gør nu. Bred tværfagligheden ud, således forskellige klassetrin får mulighed for at arbejde sammen.

Skab et fysisk og digitalt rum for vidensdeling af gode eksempler på udeskole, både hvad angår planlægning af aktiviteter og eksekvering heraf, så det er muligt at lære af hinanden og med tiden få skabt et “katalog” af udeskole aktiviteter. Eksemplerne kan inspirere og bidrage med nyttig viden på tværs af klassetrin.

Indsigt 4/ Oplevelsesstedet

Udeskole i Hørup

Forundersøgelse

2022

Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

Besøg på oplevelsessteder og ekskursioner ud i det fri styrker faglig relevans og kobler teori med praksis. Oplevelsessteder kan åbne op for nye indsigter hos eleverne og give inspiration til både elever og undervisere, og danne baggrund for at arbejde reflektivt med det oplevede hjemme på skolen.

Lærerne på skolen har mange eksempler og ideer til brug og inddragelse af det omkringlig-

gende samfund, f.eks. besøg i Danfoss Universe, Sunforce, Sønderborg slot eller naturområder. Ekskursioner foregår forholdsvis tæt på skolen grundet transporttid, men udskolingen ønsker muligheder for nemmere at bevæge sig længere væk fra Als.

Potentialer/ Oplevelsesstedet

Udeskole i Hørup

Forundersøgelse

2022

Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

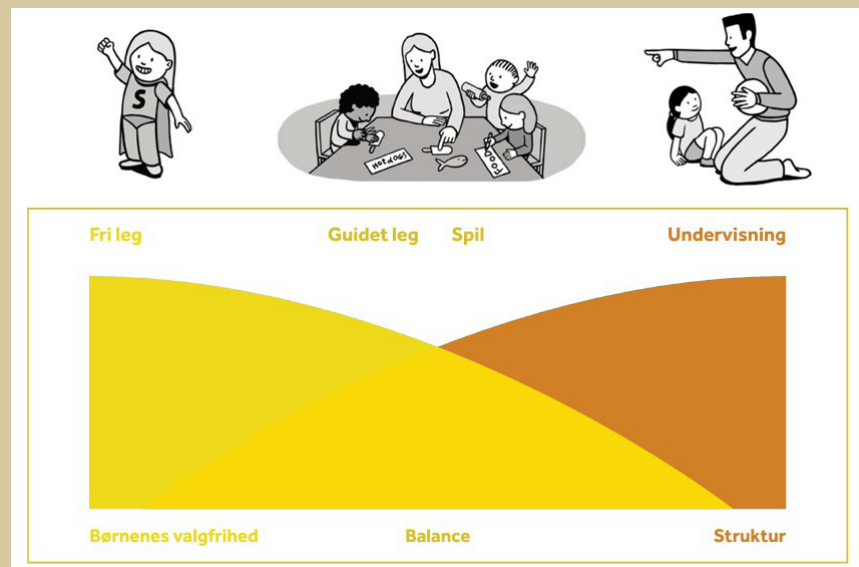

Når oplevelsessteder anvendes, vær da opmærksom hvad stedet tilbyder. Undersøg i hvor høj grad eleverne interagerer med stedet, eller om de blot observerer det oplevelsesstedet indeholder. Det meningsfulde møde med et oplevelsessted indeholder som oftest en eller anden grad af interaktion.

Udarbejd pop-up oplevelsessteder på skolens område, ved at også at trække på konceptet om “åben skole”. Træk på eksterne samarbejdspart-

ner, foreninger eller kulturinstitutioner som kan bruge skolens oplevelsessted til at fortælle og interagere med eleverne, og give dem kendskab til det omkringliggende samfund.

Indsigt 5/ Tilegnelse vs. deltagelse

Fra Lego Foundation om legefacilitering: Viden om kunsten at engagere små børn

Oplevelsen af udeskole i specialtrin, indskoling og mellemtrin er i højere grad præget af elevernes direkte deltagelse og muligheder for at eksperimentere med materialer end i udskoling. Eleverne har flere muligheder for at have hænderne i det emne, de arbejder med eller udforske egen nysgerrighed. Udeskole hos udskoling fokuserer derimod på at tilegne den enkelte elev viden med minimale muligheder for at eksperimentere og udforske på egen hånd. Udskoling skal tilegne sig viden, med det formål at bestå en afsluttende eksamen.

Udeskole aktiviteter kan desuden være udfordrende for den enkelte underviser, da det kræver omstillingsparathed og et stort overblik, at være i en ukendt kontekst, især ved ekskursioner med hele klasser eller når eleverne får mulighed for at eksperimentere på egen hånd.

Potentialer/ Tilegnelse vs. deltagelse

“Kvalitet i skolearbejde kommer ikke af sig selv ved at elevernes tages med ud, men når læreren bevidst igangsætter aktiviteter, der styrker de læringsmæssige forudsætninger, er der mulighed for at udeskole kan bidrage til en bedre skole. Det er på tide at vi ikke alene arbejder frem mod mere udeskole, men lægger vægt på kvaliteten i hvad der foregår i udeskole.”

(Barfod & Stelter, 2019, s. 29-30).

Opdyrk en faciliterende rolle fremfor den traditionelle underviser som forsøger at lære et fagligt stof fra sig. Find ro i ikke nødvendigvis at have alle svar parat, men stil spørgsmål til emner sammen med eleverne. På den måde får elever og lærere begge en deltagende rolle, hvor man kan udforske i fællesskab.

Fokuser på klasseledelse og på at man ikke nødvendigvis kan kontrollere hvilken læring,

der opstår hos eleverne ved udeskole. Vind og vejr kan være med til at afgøre lærerens grad af kontrol og mulighed for at gennemgå det emne, som man i første omgang have planlagt. Hav tillid til den implicite læring der foregår, og ikke kan måles nu og her.

Indsigt 6/ Legende og eksperimenterende undervisning

Udeskole i Hørup Forundersøgelse 2022

Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

Eksperimenter
i 2. klasse

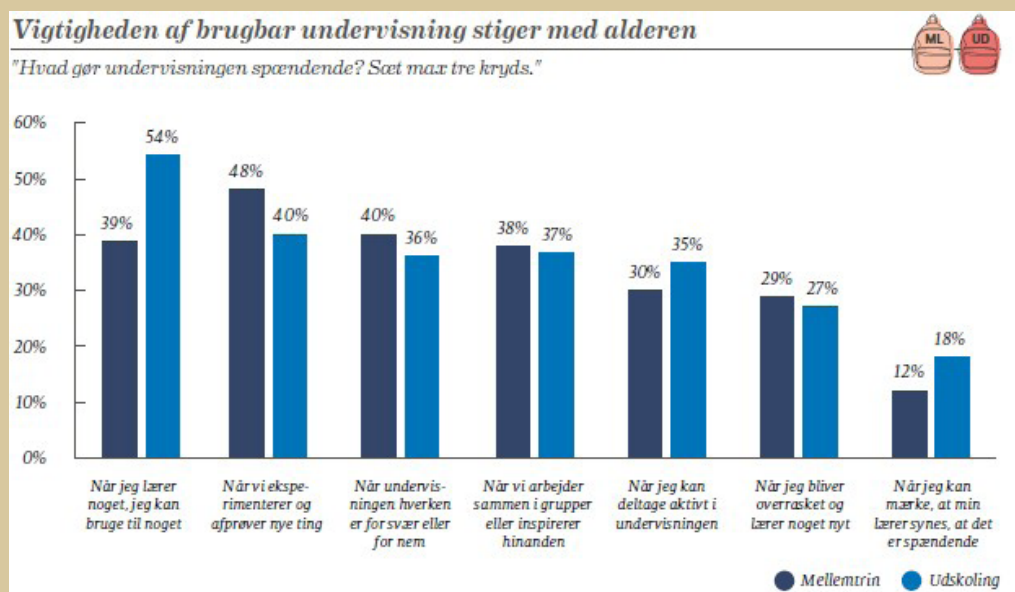
Udeskole giver elever og undervisere andre muligheder, for at lave legende og eksperimenterende undervisning. Udeskole inkluderer ofte praktiske aktiviteter, hvor eleverne får mulighed for at få beskidte fingre og bruge sanserne i undervisningen. Det kan være ved at skære grøntsager, plante frø i jorden eller arbejde med bistader.

Vi har set forskelle i hvor høj grad eleverne selvstændigt får lov at eksperimentere i undervisningen. Der ses en større tendens til, at eleverne i de mindre klassetrin afprøver materialer eller har fingrene i jorden end ved de ældre klassetrin.

Potentialer/ Legende og eksperimenterende undervisning

Udeskole i Hørup Forundersøgelse 2022

Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

Det gode børneliv, 2021
Mandag morgen og Lego Fonden

Fortsæt med at lade eleverne afprøve og eksperimentere og lad denne tendens blive anvendt i højere grad i ældre klassetrin. Eksperimenter og afprøvning på egen hånd kan vække nysgerrighed og handlekraft, og stimulere et andet og større læringspotentiale, fordi eleverne deltager direkte i egen læring (Baker, Le Courtois & Eberhart, 2021). Eksperimenter med rollen som underviser og giv eleverne friere rammer til at udforske på egen hånd og lære af fejlene.

Forsøg at eksperimentere med endnu flere legende tilgange til læring i udeskole, fordi legens potentialer og undervisernes støtte heraf kan udvikle yderligere på børns sociale kompetencer (Skovbjerg & Sand, 2021).

Indsigter & potentialer for uderum

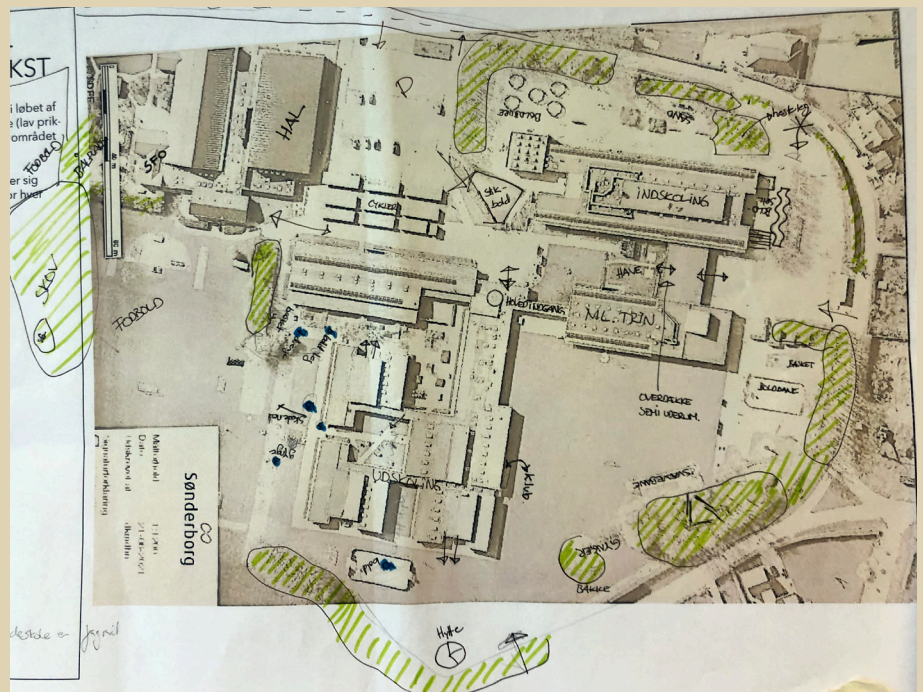
UDE MELLEMRUM
HØJ/LAV INTENSITETSOMRÅDER
VIND OG VEJR

Ridebanen i indskolingens udendørsområder

Indsigt 7/ Ude mellemrum

Skolens udeområde er stort og omfatter både, skov, sø, græsarealer, buskadser, kuperede områder o.l. Dog er det fælles for alle områderne, at de er faldefærdige, ikke vedligeholdte og opført til en anden tids brug hvor sportsaktiviteter var omdrejningspunktet. På trods af dette finder eleverne alligevel på lege og aktiviteter. Områder med fortætninger omkring buske og træer bruges i stor udstrækning til forskellige legetyper som fantasilege, rollelege og hænge ud steder. Sidste eksempel især ved de større elever, som ofte er sammen i grupper ved indgangsdøre, i små sociale enklaver eller i klubben i kælderen. Græsarealer benyttes til boldspil og asfalterede områder anvendes til

både boldspil, cykling, rulleskøjteløb m.m. Flere elever beskriver SFO'ens legeplads som et rart sted, de også ynder at søge hen i fritiden, netop grundet fortætning i beplantning og flere legeredskaber. Skoleskoven er endnu et populært område, som flere elever viser frem som et sted udeskole foregår. Eleverne må ikke være i skoleskoven alene, hvilket gør området spændende, fordi det er lidt "forbudt".

Udeområdets nedslidte rammer kan i nogle tilfælde invitere til hærværk, fordi områderne ikke ser bevaringsværdige ud, ej heller indbyder til aktiv brug.

Potentialer/ Ude mellemrum

Skrammellegeplads eksperiment med
PhD studerende Mathias Poulsen 2022

Skolens store udendørsområde kan med fordel inddeles i små “mellemrum”. Små aflukker som indbyder til udforskning og nysgerrighed. Mellemrum skal forstås som et “klasseværelse” udendørs med de fornødenheder man som elev og lærer har brug for, til at gennemføre undervisningen. Disse mellemrum skal desuden muliggøre udendørs fordybende aktiviteter, da børn ofte forbinder udendørs aktiviteter med at være fysisk aktive.

Inkluder eleverne i udviklingen af nye fysiske udendørs rammer, så de føler et større ansvar og ejerskab for resultatet. Det kan forebygge hær-

værk og skabe grobund for mere engagement, specielt blandt udskolingseleverne.

Afsæt et område på skolen der kan anvendes som en skrammel/byggelegeplads. Det er et område med forskellige genbrugsmaterialer, træ, plastik o.l., som eleverne kan anvende til at udforske og lege med i undervisningssituationer. Det kan betragtes som et kreativt inspirationsområde, som ikke har en forudbestemt funktion, til forskel fra et klatrestativ, som har flere låste funktioner.

Indsigt 8/ Høj - og lav intensitetsområder

Udeskole i Hørup Forundersøgelse

2022

Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

Skolens specialtrin efterspørger lav intensitets udeområder. Det være sig områder, som sætter rammer for at genetablere ro i egen krop, og som kan afgrænse og afskærme for skolens resterende elever, så eleverne ikke udstilles, når de er udendørs. Der ses en bevægelse fra fysisk aktivitet til rolig fordybelse og refleksion. Dette behov ses ikke kun som værende relevant

for skolen specialtrin, da elever i almene klasser lige så vel, kan have behov for områder til ro og fordybelse i en tryk ramme, muligvis i mindre skala.

Potentialer/ Høj - og lav intensitetsområder

Udeskole i Hørup Forundersøgelse

2022

Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

Den introverte legeplads.
En hemmelig klub

Etabler områder som understøtter forskellige lege – og læringsmuligheder, lige fra ekstroverte legeplads elementer med fart over feltet, til introverte områder med plads til enkelte elever eller mindre grupper af elever.

Afgrænsede og afskærmede områder kan være relevante for elever i alle klassetrin, da udendørs undervisning grundet dets fysiske omgivelser

kan distrahere eleverne i højere grad end undervisning inden døre.

Inkluder eleverne i udarbejdelsen af områder, og undersøg sammen med dem hvad der skal til for at de kan få ro og fordybe sig i undervisning, som foregår udendørs.

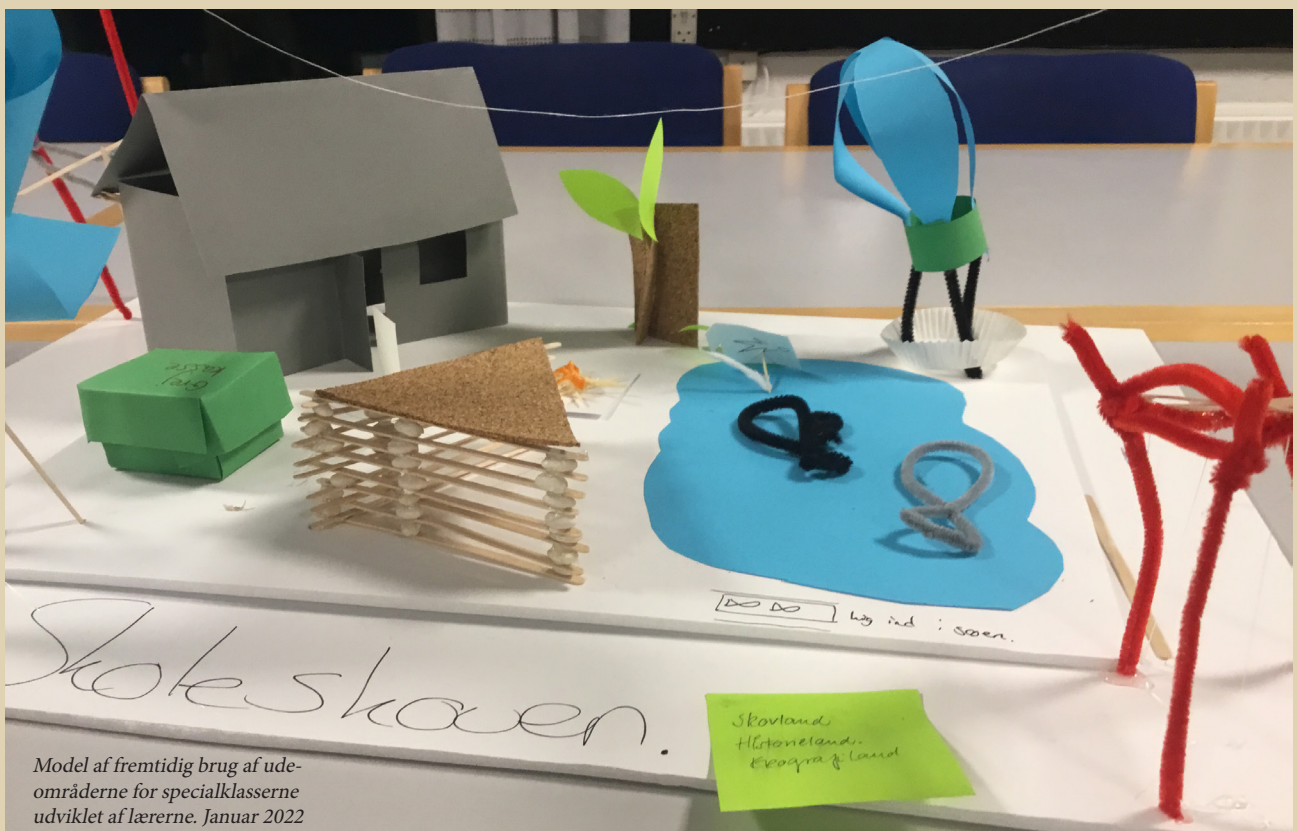
Indsigt 9/ Vind og vejr

Udeskole i Hørup

Forundersøgelse

2022

Astrid Lasthein Lehmann, Karen Feder og Pia Schlytz

Model af fremtidig brug af udeområderne for specialklasserne udviklet af lærerne. Januar 2022

Skolen praktiserer udeskole aktiviteter året rundt, men de fysiske udendørs rammer omkring skolen anvendes på nuværende tidspunkt i mindre grad i vinterhalvåret grundet vind, vejr og praktiske forudsætninger som udstyr og elever i koldt og vådt tøj.

Medarbejdere efterspørger områder udendørs, som kan anvendes alt efter vejrforhold. En am-

fiscene, udendørs værkstedsfaciliteter og udendørs køkken nævnes som nogle af de centrale ønsker.

Vind og vejr kan desuden skabe et positivt fællesskab og sætte sociale dynamikker i gang, hvis eleverne er sammen om at være ude i regnen eller blæsevejret.

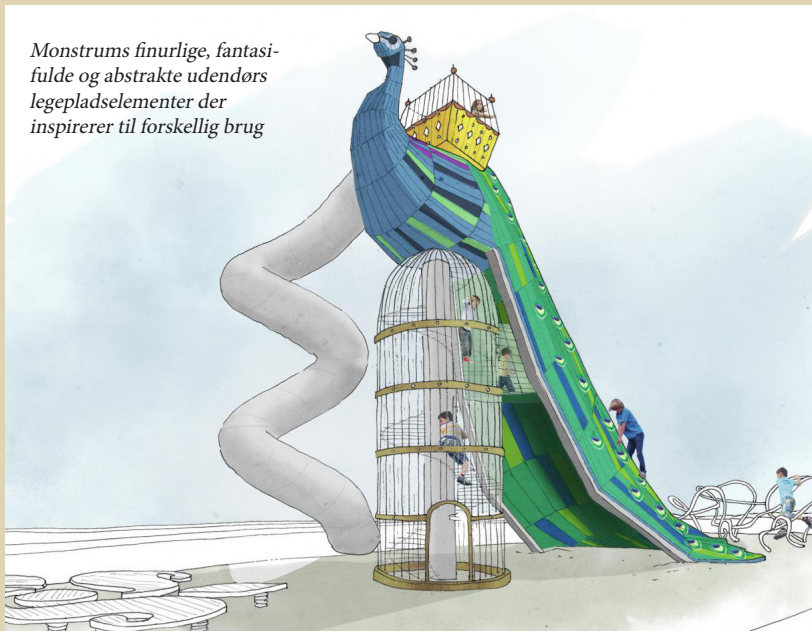
Potentialer/ Vind og vejr

MIN ØPLEVELSE MED UDESKOLE

5.HI Hørup
2021

Jeg synes at UDE skole er meget inde for

Monstrums finurlige, fantasi-fulde og abstrakte udendørs legepladselementer der inspirerer til forskellig brug

Styrk tilgængeligheden til materialer og redskaber med mini outposts, f.eks. et rum med fiskenet, spande o.l. i skoleskoven, for at give nemmere adgang til udeskole og minimere underviserens forberedelsestid og tid væk fra eleverne for at hente materialer og sætte på plads efterfølgende.

Lav overdækkede områder tæt på skolen, som kan fungere som oplevelsessteder, og som en nem plan B i et uforudsigeligt dansk vejr.

Potentialer/ Oversigt

Jeres unikke
udeskole
definition

Et helt
(ude)skoleliv i
sammenhæng

Skab
udeskole
målekriterier

Pop-Up
åben skole

Oplevelses-
interaktion

Deltagelse/
Facilitering

ekstroverte/
introverte
lege/læringsområder

Leg,
eksperimentér
og fejl

Samskab med elever
for mindre hæværk

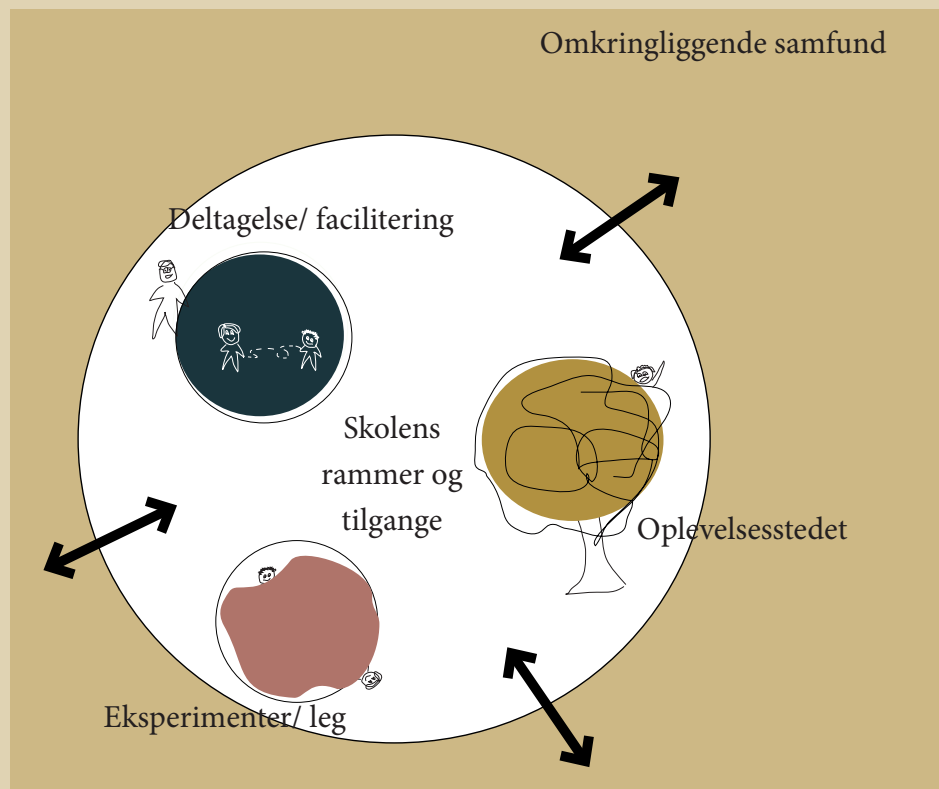
mini materielle
outposts

vidensdel
tværfagligt
arbejde

Fra klatrestativ til
byggelegeplads

overdækkede
områder

Hørups udeskole model

UDESKOLE POTENTIALER I ETABLERINGEN AF ET NYT UDERUM:

Forundersøgelsen kan med afsæt i indsigter, potentialer og udeskolemodellen ovenfor, udforske nye muligheder imellem deltagelse/facilitering, oplevelsesstedet og en eksperimenterende læringstilgang udenom eksisterende rammer der har en lang læringstradition med mange iboende vaner.

En kommende 2. designfase der koncentrerer sit virke omkring at udvikle og skabe konkrete ideer for projektet, tænkes i direkte forlængelse af forundersøgelsen. Det vil være en fase der skal inddrage elever, forældre og lærere så der bliver etableret mere ejerskab til projektet igennem "hvad nu hvis" scenarier, der konkret kan tage form af mindre prototyper der kan testes i udeskole hverdagen.

Litteratur- henvisninger

- Baker, S. T., Le Courtois, S., & Eberhart, J. (2021). Making space for children's agency with playful learning. *International Journal of Early Years Education*, Vol 29(4).
- Barfod, K. S., & Daugbjerg, P. (2018). Potentials in Udeskole: Inquiry-based teaching outside the classroom. *Frontiers in Education*, Vol 3(34).
- Barfod, K. S., & Stelter, R. (2019). God udeskole-undervisning - en caseanalyse fra lærerens perspektiv. *Nordisk Tidsskrift for Allmän Didaktik*, 5(1), 19-35.
- Bærenholdt, J. (2020a). Motivation i udeskole. I Bærenholdt, J. & Hald, M. *Udeskole i teori og praksis*. (s. 235-244). Frederikshavn: Dafolo A/S.
- Bærenholdt, J. (2020b). Elever med særlige undervisningsbehov i normalklasse og udeskole. I Bærenholdt, J. & Hald, M. *Udeskole i teori og praksis*. (s. 141-148). Frederikshavn: Dafolo A/S.
- Bølling, M. (2019). Kan udeskole fremme elevers trivsel? En effektevaluering af en 1-årig intervention. *Tidsskrift for Professionsstudier*, 28, 108-113.
- Bølling, M., Niclasen, J., Bentsen, P., & Nilsen, G. (2019). Association of education outside the classroom and pupils' psychosocial well-being: results from a school year implementation. *Journal of School Health*. Vol 89(3), 210-218.
- Ejbye-Ernst, N. & Bentsen, P. (2018). Udvikling af Udeskole – et treårigt udviklings- og demonstrationsprojekt. Resultater, konklusioner og anbefalinger. Undervisningsministeriet, Miljø- og Fødevarerministeriet, VIA University College, Steno Diabetes Center Copenhagen.
- Feder, K. (2019). Exploring a child-centred design approach: from tools and methods to approach and mindset (Ph.d. afhandling).
- Hald, M. (2020). Indledning. I Bærenholdt, J. & Hald, M. *Udeskole i teori og praksis*. (s. 15-22). Frederikshavn: Dafolo A/S.
- Skovbjerg, H. M., & Sand, A-L. (2021). Play in School – toward and Ecosystemic Understanding and Perspective. *Frontiers in Psychology*. Vol 12(780681).
- Skoven i Skolen & Udeskole.dk (u.å.). Om Skoven i Skolen.
- Tænketanken Mandag Morgen & LEGO Fonden. (2021). Det gode børneliv – ifølge børnene.

Anbefalinger til videre læsning:

/ Playful Learning 2021:

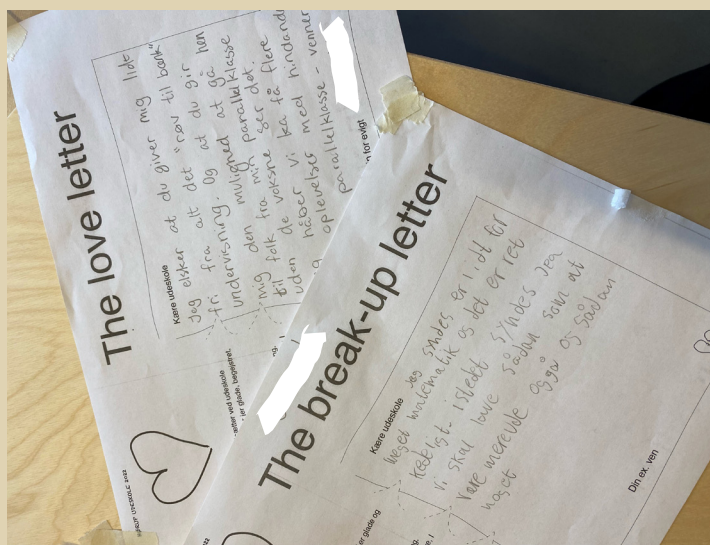
<https://playful-learning.dk/>

/ Den demokratiske skrammellegeplads:

https://issuu.com/paedagogiskextrakt/docs/10493_p_dagogisk_extrakt_nr_19_2021_ps_11-21_web/5?fr=sNzM3OTQ1MDk2ODQ

/ Institut for Idræt og Ernæring: Københavns Universitet og Trygfonden. TEACHOUT:

<https://nexs.ku.dk/forskning/idraet-individ-samfund/forskningsgrupper/boern-og-unge/gn-projekter/gn-projekter-afsluttede/teachout>

Kontakoplysninger:

Seniordesigner Pia Schytz
Design for Play
ps@dskd.dk

Research assistent Astrid Lasthein Lehmann
Design for PLayer
all@dskd.dk

Adjunkt og studieretningsansvarlig Karen Feder
Design for Play
kaf@dskd.dk